

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ МАРИЙ ЭЛ
ВОЛЖСКИЙ МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
МУНИЦИПАЛЬНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ПЕТЬЯЛЬСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО

/Васильева Н.И./

от «25» августа 2023г.

СОГЛАСОВАНО

Зам.директора по УВР

/Чикаева С.А./

от «25» августа 2023г.

УТВЕРЖДАЮ

Директор школы

/Семенов В.А./

от «25» августа 2023г.

**Рабочая программа
учебного предмета
«Марийский язык»
для обучающихся 7 класса**

Составитель: Кошаева Лидия Викторовна,
учитель марийского языка и литературы

д.Петъял, 2023

Эрт арышаш	Эрта - рыме жап	Урок	Урокун темыже	Урокун типше	Тунемше мом палышаш да моштышаш	Тергымаш, шке семын ыштыме паша
1-ше раздел. Шочмо йылме						
		1	Шочмо йылме	Урок-вашмутланымаш	<i>Палышаш:</i> йылме поянлыкым кучылтын, ваш мутланымашын кўлешлыкшым <i>Моштышаш:</i> ваш мутланымаште лектын кертше умылыдымашым шижшаш да коранден кертшаш	Йодыш-влаклан вашмутым пуымаш
2-шо раздел. 6 классыште тунеммым ушештарымаш						
		2	Диалект да литератур йылме	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> диалект ден литератур йылмын ойыртежым <i>Моштышаш:</i> диалект-мут-влак коклаште литератур шомакым ойыраш	Йодыш-влаклан вашештымаш
		3	Фонетике	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> йўк-влакын ойыртемыштым <i>Моштышаш:</i> мутым йўк могырым лончылаш	Практический паша
		4	Лексике. Морфологий	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> кудымшо классыште тунемме ойлымаш ужаш-влакым икте-весе деч ойырен каласышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлымаш ужаш-влакым ойлончылаште муын да член семын чын лончылен моштышаш.	Тўрло практический пашалам ыштымаш.
3-шо раздел. Глагол						
		5	Глаголын ойлымаш ужаш ойыртежме	У темым пенгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> глаголын ойлымаш ужаш ойыртежме, ойлончышто синтаксический рольжо.	Тўшка дене пашам ыштен, текстыште

					<i>Моштышаш:</i> ойлончышто чын муын да тудын грамматический ойыртежым чын ойырен моштышаш.	глаголым чын муаш
	6	Глаголын раш палыдыме (неопределенный) формыжо	Шинчымашым пенгыдемдыме урок		<i>Палышаш:</i> глагол тўналтыш формын суффикс-влакшым. <i>Моштышаш:</i> тўналтыш форман глаголын суффиксыштым муын мошташ да ойлончышто лица, числа, наклонений деч посна каласалтмыжым.	Практический пашалаште чын кучылт да ойырен мошташ
	7	Глаголын аклыме формажо-влак	У шинчымашым налме урок		<i>Палышаш:</i> ныжылге да игылтме форман глаголын могай йон дене аклен кертмыштым <i>Моштышаш:</i> ныжылге да игылтме формым ойырен, ойлончышто чын пален кертшаш.	Тўрлө ойлончым ышташ.
	8	Глаголын спряженийже	Ушештарыме урок		<i>Палышаш:</i> глаголын икымше да кокымшо спряженийжын вашталтмыжым да лица мучашым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> икымше да кокымшо спряженийым ойлончышто чын мушаш, пенгыдын каласыме да шорымө формым чын вашталтен кертшаш.	Тўрлө практический пашам шуктымаш.
	9	«Ший гай вўдет» диктант				
	10	Глаголын изъявительный тайыкше	У шинчымашым налме урок		<i>Палышаш:</i> глаголын изъявительный тайыкше могай дейвийым ончыктен кертмыжым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> изъявительный тайыкын жапшым ойырен да ойлончышто чын муын кертшаш.	Практический паша.

		11	Глаголын кызытсе-шушаш жапше	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> кызытсе-шушаш жапын вашталт кертмыжым, тыглай да шөрүмө форман улмыжым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> глаголын кызытсе-шушаш жапшым эртыше жап деч ойырен кертшаш, пенгыдемден каласыме да шөрүмө формым вашталтен моштышаш.	Темлыме шомак-влакым лица дене вашталтымаш
		12	Глаголын эртыше жапше	Практикум урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше ден 2-шо эртыше жапын ышталтмыжым, простой да составной эртыше жапын каласалтмыжым. <i>Моштышаш:</i> 1-ше да 2-шо эртыше жапым муын, тудын ышталтме ойыртемыжым каласен кертшаш.	Практический пашам шуктышаш.
		13	Икымше эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да чмсла дене вашталташ	Практический паша
		14	Кокымшо эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 2-шо эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да числа дене вашталташ	Практический паша
		15	Йыжынан (составной) эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> составной эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да числа дене вашталташ	Практический паша
		16-17	«Тенге окса» изложений	Йылме лывыртыме урок.	<i>Моштышаш:</i> текстын темыжым да тун шонымашыжым умылышаш, планым ыштен, текстын содержанияйжым почын пуышаш.	«Тенге окса» текст дене паша.
		18	Глаголын кўштымө тайыкше	Комбинированный урок	<i>Палышаш:</i> дейвийым ышташ кўштымым ончыктышо глагол нерген да могай лица ден числаште каласымым палышаш. <i>Моштышаш:</i> дейвийын кўштен ончыктымо глаголын могай числа ден лицаште улмыжым, пенгыдемден каласыме да шөрүмө формым вашталтен моштышаш.	Пашашке кўштымө форман глагол-влакым шке семын кучылт моштышаш.

		19	Глаголын шонымо тайыкше	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> дейвийым ышташ кўштым да ышташ шонымым ончыктышо глагол нерген да могай лица ден числаште каласым палышаш. <i>Моштышаш:</i> пенгыдемден каласыме да шöрымö формым вашталтен моштышаш	Практический паша
		20	Тайык-влакын шорымо формышт	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> түрлö тайыкан глаголын шöрымö формыжын ышталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> шöрымö формым түрлö тайыкыште вашталтен кертшаш.	Практический паша
		21	Безличный глагол	Комбинированный урок	<i>Палышаш:</i> шке семын ышталтше дейвийым ончыктышо глагол-влакым палышаш, <i>Моштышаш:</i> ойлончышто безличный глаголым кучылт кертшаш	Учебникысе текст дене пашам ыштымаш.
		22	Полшышо глагол-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ойлончышто полшышо глаголын лүм мутым, пале мутым, чот мут ден олмештыш мутым сказуемый семын кучылталтмыжым. <i>Моштышаш:</i> полшышо глаголым мушаш	Учебникысе текст дене пашам ыштымаш.
		23	Глаголын ышталтмыже	Шымлымаш урок	<i>Палышаш:</i> ойлымаш ужашлашке түрлö суффиксым ешарен, глаголын ышталтмыжым палышаш <i>Моштышаш:</i> түрлö ойлымаш ужашыш суффикс-влакым ушен, глагол-влакым чын чоңышаш	Практический пашалаште кучылтмаш.
		24	Глаголым ыштыше суффикс-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> глагол-влакын ышталтме йöныштым палышаш. <i>Моштышаш:</i> глагол-влакым чын возен кертшаш.	Практический паша

		25	Йыгырмутан глагол-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> сложный глагол-влакын ышталтме йöныштым палышаш. <i>Моштышаш:</i> сложный глагол-влакым чын возен кертшаш.	Практический паша
		26	Глаголым лончылымаш	Практикум урок	<i>Палышаш:</i> глаголын тёрлö лончылымашым <i>Моштышаш:</i> глаголым лончылаш	Практический паша
		27	Глаголым иктешлымаш		<i>Палышаш:</i> глагол нерген шинчымашым <i>Моштышаш:</i> глаголым лончылен мошташ	Йодыш-влаглан вашештымаш
		28	«Лүддымö Настя» контрольный диктант	Шинчымашым тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш	Грамматически й заданиян диктант
4-ше раздел. Причастий						
		29	Причастий нерген умылымаш	Шымдымаш урок	<i>Палышаш:</i> причастийын ойлымаш ужаш ойыртемжым, ойлончышто синтаксический рольжо. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто причастийым пале мут деч ойырен кертшаш.	Шымлымаш паша.
		30	Причастийын ышталтмыже.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ныл тёрле причастийын лиймыжым да шке ыштыме действий гыч лийше причастийын да вес предметын действийже гыч лийше причастийын ышталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлончылаште да текстыште причастийым муын моштышаш, действительный да страдательный причастийым ойырен кертшаш.	Практический паша.

		31	Действительный причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> действительный причастийын могай палым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто действительный причастийым мушаш	Практический паша.
		32	Страдательный причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> страдательный причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто страдательный причастийым мушаш	Практический паша.
		33	Шöрымö причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> шöрымö причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> шöрымö причастийым ыштеаш	Практический паша.
		34	Шушаш жап причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> шушаш жап причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> шушаш жап причастийым ышташ	Практический паша
		35-36	ЙЛП. И. Ямбердовын «Корамасыште эр» сүретше почеш сочинений	Йылмым лывыртыме урок	<i>Палышаш:</i> художник илышыж да пашаж нерген <i>Моштышаш:</i> сүретын тўн шонымашыжым да тушто ончыктымым умылтарен, сылнымут гоч ончыктен моштышаш.	Шке семын сүретын содержанийжым ужын, туньктышын полшымыж дене текстым чоҥаш
		37	Причастиян савыртыш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> причастиян савыртыш нерген тўн умылымашым палышаш.	Причастиян савыртышым

					<i>Моштышаш:</i> ойлончышто причастиян савыртышым муын да чын ойырен кертшаш.	шке семын муаш туныкташ
		38	Причастийым лўм мут семын кучылтмаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> причастийын лўм мут семын кучылталтмыж годым кузе вашталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> лўм мут семын кучылталтше причастийым ойлончышто муын кертшаш.	Практический паша.
		39	Причастийым иктешлымаш	Шинчымашым пенгыдемдымаш	<i>Палышаш:</i> причастий нерген <i>Моштышаш:</i> причастийым чоҥаш	Практический паша.
		40	Диктант	Тергыме урок	<i>Палышаш:</i> причастий нерген <i>Моштышаш:</i> причастийым чоҥаш	Практический паша
5-ше раздел. Деепричастий						
		41	Деепричастий нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто деепричастийым глагол деч ойырен кертшаш.	Практический паша
		42	Деепричастийын ышталтмыже	Шымлымаш урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын могай йен дене ышталтмыжым палышаш, йодышым чын шындышаш. <i>Моштышаш:</i> деепричастийым глагол да наречий деч ойырен кертшаш.	Практический паша
		43-44	Сочинений	Йылме лывыртыме урок		Текстым чоҥаш

		45	Деепричастийын ынже (значенийже)	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын кок тўшкалан шелалтмыжым, каже тўшка мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> деепричастийым ойлончышто муын да могай тўшкаш пурымыжым ойырен кертшаш.	Практический паша
		46	Деепричастийым возен моштымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше да 2-шо спряжениян глаголым <i>Моштышаш:</i> деепричастийым чын возыша	Практический паша
		47	Деепричастий пеленысе полшышо глагол	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастий пелен полшышо глаголын грамматический да лексический значенийыштым палышаш . <i>Моштышаш:</i> деепричастий пеленсе полшышо глаголым муын кертшаш да лица, числа, жап да наклоненийжым ойырышаш.	Практический паша
		48	Деепричастийын лица дене вашталтмыже	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> жап деепричастийым лица дене вашталт кертмыжым. <i>Моштышаш:</i> жап деепричастийын лица суффиксшым муын кертшаш.	Практический паша. Деепричастийы м лица дене вашталтымаш.
		49, .50	Деепричастиян савыртыш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастиян савыртыш нерген тўн умылымаш лийшаш <i>Моштышаш:</i> ойлончышто деепричастиян савыртышым муын да чын ойырен кертшаш.	Деепричастиян савыртыш дене паша.
		51	Деепричастийым иктешлымаш. Лончылымо радам.	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> деепричастий нерген <i>Моштышаш:</i> деепричастий нерген йонгылышым муын моштышаш, правил-влакым ушештарен лектын, йонгылыш деч коранын мошташ	Практический паша.

		52	«Тунемын моштыман» грамматический заданиян диктант	Шинчымашым тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш.	Грамматически й заданиян диктант
Онартыш мут						
		53	Онартыш мут нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> онартыш мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым, кум тўшка онартыш мутын мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто онартыш мутым муын да член семян ойырен да могай тўшкаш пурымыжым ойырен моштышаш.	Практический паша
		54	Онартыш мутын ынже. Онартыш мут-ойлончо. Лончылымо радам.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> кум тўшка онартыш мутын мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> тўшкаш ойырен моштышаш.	Практический паша
		55, 56	«Ош куэ ден тумо» изложений	Йылмым лывыртыме урок	шонымашыжым умылышаш, планым ыштен, текстын содержанийжым почын пуышаш.	Возымашым тергымаш
Служебный ойлымаш ужаш-влак						
		57	Почеш мут нерген умылымаш.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> почеш мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> почеш мутым чын муын кертшаш да чын возышаш.	Практический паша
		58	Почеш мутын кучылталтме ойыртеме	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> почеш мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> почеш мутым чын муын кертшаш да чын возышаш	

		59	Почеш мутым возен да кучылт моштымаш	Урок-практикум	<i>Моштышаш:</i> почеш мутым ойлончышто чын возен да синтаксический рольжым умылтарен моштышаш	Практический паша
		60	Ушем мут нерген умылымаш.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ушем мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто ушем мутым муын кертшаш да могай тўшкаш пуремыжым ойырышаш.	Практический паша.
		61	Мужырлышо да ушыктышо (сочинительный да подчинительный) ушем мут-влак. Лончылымо радам.	Шинчымашым тергеме урок	<i>Палышаш:</i> сочинительный да подчинительный ушем мут нерген палышаш <i>Моштышаш:</i> тўрлын калсалтше ушем мутышто чарналтыш палым чын шынден моштышаш.	Практический паша
		62	Частице нерген умылымаш.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> частицын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> грамматический формым ыштыше частице-влакым чын лончыен моштышаш.	Практический паша
		63	Частице-влакым возен моштымаш..	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> грамматический формым ыштыше да мутын, муткылдышын, але ойлончын значенийжым рашемдыше частице-влак кокласе ойыртемым. <i>Моштышаш:</i> мутын, муткылдышын, але ойлончын значенийжым рашемдыше частице-влакым чын возен моштышаш.	Практический паша
Йук мут (междометий).						

		64	Йўк мут.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> междометийын ойлымаш ужаш ойыртёмжым, ойлончышто синтаксический рольжым. <i>Моштышаш:</i> междометиян ойлончышто чарналтыш палым чын шынден кертшаш.	Практический паша
		65	Контрольный диктант	Тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш	Практический паша
		66	Идалык мучко тунеммым ушештарымаш	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Моштышаш:</i> ойырен налме теме почеш ойлен моштышаш, теме почеш теоретический материалым палышаш, пример дене пенгыдемден кертшаш	
		67	Ушештарымаш	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Моштышаш:</i> ойырен налме теме почеш ойлен моштышаш, теме почеш теоретический материалым палышаш, пример дене пенгыдемден кертшаш	
		68	Иктешлымаш урок			